

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding

Bestuurskunde/ Overheidsmanagement
voltijd

Hogeschool van Amsterdam

De kracht van
kennis.

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding
Bestuurskunde/Overheidsmanagement
voltijd

Hogeschool van Amsterdam

CROHO nr.: 34464

Hobéon Certificering

Datum

22 maart 2017

Auditpanel

dhr. R.J.M. van der Hoorn MBA CMC
mw. ir. P. Zwart MCM
dhr. dr. L.J. de Graaf
dhr. drs. F.R. van Erkel
mw. M. Bekooy

Secretaris

dhr. drs. G.W.M.C. Broers

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	3
3.	INLEIDING	5
4.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	7
5.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	23
6.	AANBEVELINGEN	25
	BIJLAGE I SCORETABEL	27
	BIJLAGE II PROGRAMMA, WERKWIJZE EN BESLISREGELS	29
	BIJLAGE III LIJST GERAADPLEEGDE DOCUMENTEN	33
	BIJLAGE IV OVERZICHT AUDITPANEL	35

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Hogeschool van Amsterdam
status instelling	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Positief besluit, d.d. 5 november 2013
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	B. Bestuurskunde/Overheidsmanagement
registratienummer croho	34464
domein/sector croho	Gedrag en maatschappij
oriëntatie opleiding	Hbo
niveau opleiding	Hbo-bachelor
graad en titel	<i>Bachelor of Public Management</i>
aantal studiepunten	240 EC
afstudeerrichtingen	-
locatie	Amsterdam
variant	Voltijd
onderwijstaal	Nederlands
datum audit / opleidingsbeoordeling	14 februari 2017
contactpersoon opleiding	De heer J. Fleuren j.fleuren@hva.nl

Basisgegevens **hbo-bacheloropleiding Bestuurskunde/Overheidsmanagement, voltijd¹.**

Bron: Kritische Reflectie.

Peildatum: 1 januari 2017.

instroom (aantal)	2009	2010	2011	2012	2013	2014
▪ voltijd			45	59	114	81
uitval (aantal)						
uit het eerste jaar ²	2009	2010	2011	2012	2013	2014
▪ voltijd			20	24	59	47
uit de hoofdfase ³				2011	2012	2013
▪ voltijd				5	9	9
rendement (aantal) ⁴				2011	2012	2013
▪ voltijd				25	35	55
docenten (aantal + fte)			aantal		Fte	
▪ voltijd				22	15,1	
opleidingsniveau docenten (percentage) ⁵			Bachelor	Master	PhD.	
▪ voltijd				12%	77%	11%
docent-student ratio ⁶						
▪ voltijd				1:23		
contacturen (aantal) ⁷			1 ^e jaar	2 ^e jaar	3 ^e jaar	4 ^e jaar
▪ voltijd				13,1	11,9	7,0
						8,0

¹ Bron: Basisgegevens opleidingsbeoordelingen 'Indicatoren en definities', Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie, 19 februari 2015.

² Het aantal van het totaal aantal bachelorstudenten (eerstejaars ho) dat na één jaar niet meer bij de opleiding staat ingeschreven, zo mogelijk voor de laatste zes cohorten.

³ Het aantal van de bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat in de nominale studieduur zonder het diploma te hebben behaald alsnog uitvalt uit de opleiding, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten.

⁴ Het aantal van de bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat het bachelordiploma haalt in de nominale studieduur + één jaar, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten.

⁵ Het aandeel docenten (onderwyzend personeel) met een hbo, master en PhD in het totaal aantal docenten (onderwyzend personeel).

⁶ De verhouding tussen het totaal aantal ingeschreven studenten en het totaal aantal fte's aan onderwyzend personeel van de opleiding in het meest recente studiejaar.

⁷ Het gemiddeld aantal klokuren per week aan geprogrammeerde contacttijd, voor ieder jaar van de opleiding.

2. SAMENVATTING

De opleiding Bestuurskunde/Overheidsmanagement (hierna: Bestuurskunde) van de Hogeschool van Amsterdam leidt studenten op die zich, zoals zij het zelf uitdrukt, in het grootstedelijke gebied thuis voelen, hart hebben voor de publieke zaak, uitvoerend te werk gaan en gericht zijn op verbinden als *urban public professional* (UPP). Deze hbo-bestuurskundige kenmerkt zich doordat hij grootstedelijke vraagstukken multidisciplinair aanpakt als verbinder van overheidsorganisaties, non-profitorganisaties en particuliere organisaties.

Afgestudeerden komen dikwijls terecht bij gemeenten en provincies, in de profitsector en bij organisaties die werken op het raakvlak van overheid en bedrijfsleven. Een kenmerk hebben al deze functies gemeen: bestuurskundigen zijn altijd bezig om (veelal beleidsmatige) oplossingen te genereren voor complexe maatschappelijke vraagstukken. Zo kunnen zij werkzaam zijn als beleidsmedewerker op voorbereidend, uitvoerend of evaluerend niveau, maar ook als projectmanager of bij bedrijven in de zakelijke dienstverlening, zoals organisatieadviesbureaus die zich focussen op de publieke sector.

Standaard 1. Beoogde eindkwalificaties

De opleiding Bestuurskunde hanteert een set eindkwalificaties die zich verhoudt tot het landelijk profiel en die in overleg met het relevante werkveld is vastgesteld. Hierin zijn de belangrijkste trends verwerkt die hun doorwerking hebben in de werkzaamheden en vereiste kwalificaties van de bestuurskundige. Het opleidingsprofiel en de eindkwalificaties zijn op inzichtelijke wijze geconcretiseerd, onder meer door de acht competenties uit te werken in leeruitkomsten op de niveaus hoofdfasebekwaam, afstudeerbekwaam en startbekwaam. Verder is het competentieprofiel en de operationalisering hiervan door de opleiding duidelijk gericht op het profiel van de *UPP*. Tevens heeft de opleiding een (inter)nationaal referentiekader en is de onderzoekscompetentie expliciet in de eindkwalificaties als een apart item opgenomen. Het auditpanel is van oordeel dat de opleiding een op de praktijk gerichte focus kiest, verbonden aan een goed uitgewerkt profiel. Al met al reden voor het auditpanel om standaard 1 als 'goed' te beoordelen.

Standaard 2. Onderwijsleeromgeving

De opleiding Bestuurskunde beschikt over een vakinhoudelijk en overzichtelijk uitgewerkt curriculum waarbinnen drie leerlijnen te onderscheiden zijn: kennis, vaardigheden en praktijk. Tevens is in een competentiematrix inzichtelijk gemaakt hoe de acht competenties samenhangen met de verschillende studieonderdelen. Studenten krijgen de gelegenheid om kennis te maken met de beroepspraktijk via beroepsopdrachten en stages, en vinden een stem in de opleiding door zitting te hebben in de opleidingscommissie. De documentatie voor studenten, waaronder de stagehandleiding en studiehandleidingen, beoordeelt het panel als bovengemiddeld. De docenten zijn zowel vakinhoudelijk als didactisch bekwaam. De opleiding neemt maatregelen om de voortijdige uitstroom van studenten terug te dringen, hoewel de successen op dit terrein vooralsnog beperkt zijn. De vakevaluaties en de exitmonitor vindt het panel relevant; de exitmonitor kan de opleiding structureel inzetten. Het auditpanel is van oordeel dat de opleidingsspecifieke voorzieningen toereikend zijn voor de realisatie van het programma. Ook kent de opleiding een opleidingscommissie die serieus werk maakt van haar taken. Het auditpanel beoordeelt standaard 2 als 'goed'.

Standaard 3. Toetsing

De opleiding Bestuurskunde beschikt over een inzichtelijk toetsstelsel. Kwaliteitsborging van de kennis- en vaardigheidstoetsen vindt onder meer plaats via formats voor het opstellen en beoordelen van toetsen.

Het auditpanel is positief over zowel het niveau als de inhoud van de toetsen; de wijze waarop de opleiding de competenties toetst, is passend bij haar visie op dit terrein. Een aandachtspunt vormt een meer narratieve vorm van beoordelen en het frequenter toetsen op inzicht in de hogere studie jaren. Vertrouwenwekkend is dat de nieuw vormgegeven examencommissie en toetscommissie goed en zichtbaar invulling geven aan hun kwaliteitsborgende rol, zowel pro- als reactief. Het auditpanel beoordeelt standaard 3 als 'goed'.

Standaard 4. Gerealiseerde eindkwalificaties

Het auditpanel vindt dat de bestudeerde eindwerken het hbo-bachelorniveau representeren. Deze, voor het vakgebied relevante afstudeerwerken, zaten onderzoeksmatig veelal degelijk in elkaar, maar er waren ook afstudeerwerken waar deze component versterking verdiende, overigens zonder dat het auditpanel hierbij op een onvoldoende beoordeling uitkwam. Het werkveld is tevreden over zowel de bekwaamheid als het niveau van afgestudeerde hbo-bestuurskundigen. Het panel beoordeelt standaard 4 als 'voldoende'.

Algemene conclusie:

Op grond van de NVAO-beslisregels voor een Beperkte Opleidingsbeoordeling, komt het panel tot het oordeel 'goed' op de standaarden 1, 2 en 3 en tot het oordeel 'voldoende' voor standaard 4. Hieruit resulteert voor de opleiding als geheel het eindoordeel 'voldoende'.

Het panel adviseert de NVAO de hbo-bacheloropleiding Bestuurskunde/Overheidsmanagement van de Hogeschool van Amsterdam opnieuw te accrediteren voor de termijn van zes jaar.

Den Haag, 22 maart 2017

R.J.M. van der Hoorn,
voorzitter

G.W.M.C. Broers,
secretaris

3. INLEIDING

Inrichting opleiding en enkele karakteristieken

Het voorliggende beoordelingsrapport vormt de weergave van een Beperkte Opleidingsbeoordeling van de hbo-bacheloropleiding Bestuurskunde/Overheidsmanagement van de Hogeschool van Amsterdam (HvA). Kende de opleiding bij de start in 2011 83 instromers, in het studiejaar 2016-2017 stroomde het zesde cohort studenten de opleiding in en lijkt er sprake te zijn van een stabiliserende instroom van rond de 130 eerstejaarsstudenten. De Amsterdamse opleiding is met ruim 400 studerende de grootste hbo-bacheloropleiding op het terrein van bestuurskunde in Nederland. Inmiddels hebben 40 alumni de opleiding succesvol afgerond en werken zij zowel in de publieke als de private sector. De opleiding onderscheidt zich van andere hbo-bestuurskundeopleidingen door de nadruk op een multidisciplinaire aanpak van grootstedelijke vraagstukken.

In deze rapportage zijn de bevindingen, wegingen en oordelen beschreven van een auditpanel dat de opleiding Bestuurskunde medio februari 2017 beoordeelde. Het auditpanel beschrijft achtereenvolgens zijn bevindingen, overwegingen en conclusies op de vier NVAO-kwaliteitsstandaarden: 'beoogde eindkwalificaties', 'onderwijsleeromgeving', 'toetsing' en 'gerealiseerde eindkwalificaties'.

Bestuurskunde maakt binnen de HvA organisatorisch deel uit van de Faculteit Maatschappij en Recht (FMR). Tot deze faculteit behoren verder onder andere de opleidingen Toegepaste Psychologie, Sociaal Juridische Dienstverlening en Sociaal Pedagogische Hulpverlening. Naast in totaal zeven hbo-bacheloropleidingen biedt FMR ook drie hbo-masteropleidingen aan op de terreinen Social Work, Urban Management en Legal Management.

De opleiding kent een aantal ondersteunende en beleidsbepalende organen waartoe, naast het management behoren de curriculumcommissie (onderwijskundige inhoud), de examen- en toetscommissie (borging eindniveau, resp. borging toetskwaliteit), een opleidingscommissie (adviesorgaan en kwaliteitszorg) en de werkveldadviescommissie (advisering). Aan het hoofd van de opleiding staat een opleidingsmanager die rechtstreeks onder de decaan valt. Voor de dagelijkse organisatie zijn verder zowel de onderwijscoördinatoren als de opleidingsassistent verantwoordelijk.

Ontwikkelingen na de vorige accreditatie

In april 2011 vond de vorige visitatie van de opleiding Bestuurskunde plaats binnen de kaders van een 'Toets nieuwe opleiding'. De opleiding is toen positief beoordeeld. Daarop besloot de NVAO in juni 2011 om de opleiding Bestuurskunde van de HvA accreditatie te verlenen. In het NVAO-besluit is een beperkt aantal aandachtspunten van het toenmalige auditpanel opgenomen. Deze zijn hierna kort samengevat⁸ en voorzien van de maatregelen die de opleiding sedertdien genomen heeft.

Het auditpanel kreeg geen duidelijk beeld wat er in de hogere jaren aan theorie aan bod kwam. De docenten gaven toen aan, dat zij de theorie in een deel van het derde jaar vraaggestuurd invulling wilden geven. De opleiding heeft op dit terrein maatregelen genomen door ook in het tweede deel van de opleiding theorieonderdelen aan te bieden. Zie onder standaard 2 in deze rapportage.

⁸ Wij volgen hierbij de tekst zoals die is opgenomen in het Besluit van de NVAO, d.d. 27 juni 2011.

De externe opdrachten moesten nog definitief vorm krijgen. Het auditpanel adviseerde de opleiding om richtlijnen te formuleren voor de opdrachten in overleg met de externe opdrachtgevers en tevens richtlijnen te ontwerpen voor de begeleiding van studenten. Inmiddels heeft de opleiding de omgang met opdrachtgevers verder geprofessionaliseerd, bestaat er ruime expertise voor het binnenhalen van opdrachten die passen binnen het curriculum en heeft de opleiding de begeleiding van studenten bij het werken aan opdrachten verbeterd.

Het auditpanel adviseerde de opleiding om bij de ontwikkeling van beoordelingscriteria de gedragsindicatoren uit het competentieprofiel expliciet mee te nemen en de betrouwbaarheid van de toetsing goed in het oog te houden. De opleiding heeft de kwaliteit van de toetsings- en beoordelingssystematiek de afgelopen jaren sterk verbeterd en daarbij expliciet aandacht besteed aan zowel de beoordelingscriteria als aan de betrouwbaarheid van de toetsen.

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

4.1. Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1: De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat inhoud, niveau en oriëntatie betreft geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau (bachelor-master) en oriëntatie (hbo-wo) binnen het Nederlands kwalificatieraamwerk. Zij sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

Profiel en missie opleiding

Bestuurskunde van de HvA maakt bij de formulering van haar missie gebruik van en profileert zich als de opleider van de *'urban public professional'* (UPP). De opleiding onderscheidt zich van andere hbo-bestuurskundeopleidingen door de nadruk op een multidisciplinaire aanpak van grootstedelijke vraagstukken. Deze multidisciplinariteit blijkt uit de verschillende kennisgebieden waaruit de afgestudeerde kan putten, waaronder recht, economie, sociologie, organisatiekunde en politicologie. Dit alles binnen de grootstedelijke bestuurlijke context van de Metropoolregio Amsterdam. Daarbij haalt de opleiding de praktijk in huis, onder andere doordat studenten al vroeg in de opleiding de wijk intrekken. De praktijk van de grootstedelijke samenleving speelt een belangrijke rol binnen Bestuurskunde. Verder maakt een sterke binding met en betrokkenheid van studenten deel uit van de missie van de opleiding, hetgeen bijvoorbeeld blijkt uit de aanwezigheid van een actieve opleidingscommissie. Naast de uitvoering van haar wettelijke taken, speelt deze eveneens een rol bij het monitoren van de opleidingskwaliteit.

Inhoud en onderhoud van de eindkwalificaties

Het Landelijk Overleg Bestuurskunde Opleidingen (hierna: LOBO) heeft na raadpleging van het werkveld vier dominante trends geformuleerd: 1) toenemende complexiteit in het openbaar bestuur, 2) mondiger burgers, 3) veranderende samenleving en 4) verdergaande digitalisering en professionalisering binnen de overheid. Deze thema's vormen de context waarbinnen de student zijn competenties verwerft en vormt – samen met de doelstelling van elke individuele opleiding – de basis voor het in 2012 geactualiseerde bestuurskunde-competentieprofiel.

Het competentieprofiel Bestuurskunde HvA verhoudt zich tot dit landelijke profiel. De opleiding Bestuurskunde van de Hogeschool van Amsterdam onderscheidt acht eindkwalificaties die zij formuleert als competenties. Aan iedere competentie koppelt de opleiding een aantal voorbeelden waardoor de competenties tevens geconcretiseerd en van een operationalisering voorzien zijn. Samengevat zien de (verkorte) competenties er als volgt uit:

Competentie	Beschrijving
1	De bachelor kan maatschappelijke problemen verkennen en agenderen.
2	De bachelor kan onderzoek uitvoeren en beoordelen. Hij adviseert t.b.v. de richting van de bestuursopdracht na analyse van informatie en na afweging van belangen.
3	De bachelor kan beleid ontwikkelen, implementeren en evalueren.
4	De bachelor verbindt beleidsgebieden en beleidsniveaus, brengt partijen bijeen en creëert en faciliteert doelgericht coalities en treedt daarbij zelfstandig op.
5	De bachelor is in staat om mensen, processen en projecten aan te sturen en om daarbij oplossingsgericht te werk te gaan
6	De bachelor is in staat om zowel de kwaliteit als de doelmatigheid van afspraken over de uitvoering van beleid te bewaken en bij te sturen.
7	De bachelor kan evaluatie-instrumenten selecteren en toepassen en is in staat om de resultaten van beleid te presenteren en deze te verantwoorden.
8	De bachelor blijft zich professioneel ontwikkelen en levert een bijdrage aan de ontwikkeling van de beroepsgroep. Verworven kennis deelt hij met collega's en met belanghebbende partijen.

Het auditpanel stelt op basis van de beoogde eindkwalificaties vast dat de opleiding Bestuurskunde opereert in het daarbij passende bestuurskundige domein en daarvoor de juiste titulatuur hanteert. Na het succesvol afronden van de opleiding beschikken studenten over de graad 'Bachelor of Public Management'.

Het auditpanel beoordeelt de eindkwalificaties als beroepsrelevant, actueel; zij bieden de opleiding voldoende mogelijkheden om aan te sluiten bij het door haar gekozen profiel op het terrein van UPP. Dit blijkt duidelijk uit de voorbeelden die de opleiding tijdens de audit gaf en waarbij de relatie tussen eindkwalificaties en het functioneren van de UPP duidelijk naar voren kwam. Het auditpanel is positief over de aansluiting van de eindkwalificaties op de beroepspraktijk.

De set eindkwalificaties houden de opleidingen Bestuurskunde op landelijk niveau op de eerste plaats actueel door structurele onderlinge contacten in LOBO-verband. Daarnaast beschikt de opleiding over een vrij recent gestarte werkveldadviesraad die haar op koers houdt bij ontwikkelingen in het werkveld en bij de herziening van de eindkwalificaties. Concreet, zo blijkt uit door het auditpanel bestudeerde verslagen, zijn er bijeenkomsten geweest tussen de opleiding en haar werkveldadviesraad waarbij voor de opleiding relevante thema's besproken werden, waaronder:

- ontwikkelingen in het werkveld ('...bestuurskunde is een generalistische opleiding [...] de wetenschappelijke basis is nodig om inzicht te hebben [...] studenten moeten al gesprekken kunnen voeren met bewoners wanneer ze afgestudeerd zijn en weten hoe het systeem werkt. Bestuurskunde moet hier de verbinding vormen door samen te werken met vertegenwoordigers uit verschillende disciplines'),
- het gewenste profiel van de hbo-afgestudeerde bestuurskundige en de daarmee samenhangende benodigde kennis en vaardigheden van deze professionals.

Het auditpanel stelt vast dat, mede na gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, het werkveld en de alumni, deze wijze van kennisvergaring goed past bij de missie van de opleiding en haar multidisciplinariteit.

Oriëntatie eindkwalificaties

De opleiding heeft zicht op het beroep waartoe zij studenten opleidt. Afgestudeerden zijn veelal werkzaam bij de overheid waaronder gemeenten en provincies, maar ook bij organisaties op het raakvlak van overheid en bedrijfsleven en bij adviesbureaus. Hier kunnen zij als beleidsmedewerker op voorbereidend, uitvoerend of evaluerend niveau aan de slag, maar ook als projectmanager bij organisatieadviesbureaus die zich richten op de publieke sector.

De opleiding noemt zelf als voorbeelden: beleidsondersteuner bij woningcorporaties, wijkregisseur die ingezet wordt bij multi-probleemgezinnen en klantmanager inburgering bij gemeenten.

De opleiding wil een maatschappelijk betrokken professional afleveren die voldoende adaptief vermogen heeft om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen en veranderingen binnen een met name, maar niet uitsluitend, grootstedelijke context. Daarnaast moet de afgestudeerde in staat zijn om verbindingen te leggen tussen domeinen en sectoren, en tussen bestuurslagen. Positief is het auditpanel over het voornemen om in het huidige kalenderjaar binnen LOBO-verband de eindkwalificaties tegen het licht te houden en deze, waar nodig, aan te passen aan trends en ontwikkelingen in het werkveld. Daarbij nemen de opleidingen ook ervaringen mee van hun alumni, stage- en afstudeerstudenten en hun opdrachtgevers. Op deze wijze blijven de eindkwalificaties georiënteerd op de eisen van het werkveld, waaronder uit (maar niet beperkend tot) de regio Amsterdam.

Niveau eindkwalificaties

De eindkwalificaties van de opleiding hebben een (inter)nationaal referentiekader, doordat het LOBO-competentieprofiel is afgestemd op Europees niveau en (inter)nationale ontwikkelingen ten grondslag liggen aan het profiel. Ook zijn de competenties gerelateerd aan de Dublin Descriptoren. In het LOBO-profiel is dit aangetoond in matrixvorm.

Binnen de opleiding zijn drie competentieniveaus te onderscheiden: hoofdfasebekwaam (eind studiejaar 1), afstudeerbekwaam (eind studiejaar 3) en startbekwaam (eind studiejaar 4). Deze niveaus worden bepaald door (a) complexiteit van een vraagstuk en de context, (b) de benodigde kennis en vaardigheden en (c) de mate van zelfsturing. Ieder competentieniveau sluit de student af met een assessment waarbij hij reflecteert op de verworven en nog te verwerven competenties. De opleiding heeft op inzichtelijke wijze de acht eindkwalificaties uitgewerkt in en gekoppeld aan de drie niveaus van leeruitkomsten. Voor iedere eindkwalificatie heeft de opleiding op de drie niveaus de leeruitkomsten zodanig geoperationaliseerd dat deze ook toetsbaar zijn.

Onderzoek

Het auditpanel constateert dat in de set eindkwalificaties een specifiek op onderzoek gerichte competentie is opgenomen. Onderzoek is voor de opleiding geen doel op zich, maar een middel om te komen tot onderbouwde bestuurskundige beroepsproducten. De opleiding heeft 'Onderzoeken & Adviseren' niet alleen duidelijk beschreven maar tevens goed uitgewerkt binnen de drie hiervoor beschreven niveaus. Ter adstructie twee (ingekorte) voorbeelden:

- Afstudeerniveau 2: de student kan zelfstandig voor een externe opdrachtgever een onderzoeksplan maken en onder begeleiding praktijkgericht onderzoek verrichten en hierover rapporteren.
- Afstudeerniveau 3: De startbekwame UPP is in staat praktijkgericht onderzoek te verrichten en daarbij methodisch te werken. De UPP kan zijn onderzoek daarbij methodisch verankeren en verantwoorden.

Internationalisering

Het auditpanel heeft door het bestuderen van de eindkwalificaties en de uitwerking hiervan gezien dat het aspect internationalisering een plek heeft in de set eindkwalificaties. In de operationalisering van de eindkwalificatie 'verkennen en agenderen' staat onder de leeruitkomsten vermeld, dat de HvA bestuurskundige in staat is om *internationale maatschappelijke vraagstukken* en politiek gevoelige kwesties te signaleren en deze te (her)formuleren tot beleidsvraagstukken.

In haar visie op internationalisering stelt de opleiding kennis van en inzicht in internationale ontwikkelingen voor haar studenten van belang te vinden, omdat veel van deze ontwikkelingen terug te vinden zijn binnen de Amsterdamse context.

De studiereis naar Gent waar studenten de armoedeproblematiek in die Belgische stad vergelijken met de Amsterdamse problematiek rond armoede is hiervan een goed voorbeeld.

Een tweede voorbeeld trof het auditpanel aan binnen de kaders van een 'Schaduw EU-top' in het voorjaar van 2016 georganiseerd vanuit de opleiding. Hierbij stond het oplossen van problemen en uitdagingen waarmee grote steden te maken hebben centraal.

In het kader van de evaluatie van het profiel stemt de opleiding met het werkveld af in hoeverre internationalisering voor het functioneren in de praktijk van belang is en of het thans gehanteerde profiel aan de werkveldeisen voldoet; een door het panel als 'proactief' gekwalificeerd initiatief.

Weging en Oordeel

Het panel neemt het volgende in overweging.

- De gekozen profilering is passend binnen de grootstedelijke Amsterdamse context, deze is doordacht uitgewerkt waarbij de op landelijk niveau geformuleerde set eindkwalificaties aansluit bij zowel het profiel als op het niveau waartoe de opleiding haar studenten opleidt.
- Tevens heeft de opleiding een (inter)nationaal referentiekader en zijn de onderzoekscompetentie en een internationale focus expliciet in de (uitwerking van de) eindkwalificaties opgenomen.
- Ook is het competentieprofiel en de operationalisering ervan door de opleiding zorgvuldig gericht op het profiel van de UPP. Voorbeeldig en goed navolgbaar, zijn de leeruitkomsten per eindkwalificatie, uitgewerkt in de niveaus: hoofdfasebekwaam, afstudeerbekwaam en startbekwaam.

Samengevat vindt het panel dat de opleiding een set eindkwalificaties hanteert die aansluiting biedt op de eisen uit het werkveld, die passend is binnen de Amsterdamse context en door de opleiding op een prima wijze is uitgewerkt, zodat het Standaard 1 beoordeelt als 'goed'.

4.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting NVAO: De inhoud en vormgeving van het programma stellen de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Leerlijnen

Het curriculum van de opleiding onderscheidt drie leerlijnen die gericht zijn op kennis, vaardigheden en de praktijk. De kennislijn draagt bij aan de ontwikkeling van de onderliggende bestuurskundige kennisbasis, die essentieel is voor het behalen van alle competenties. De nadruk ligt op theoretisch-bestuurskundige kennis en inzichten waartoe, behalve het vak bestuurskunde, ook behoren: beleidskunde, sociologie, staatsrecht, politicologie, overheidsfinanciën en public management. De student volgt hoor-/werkcolleges met uitleg, voorbeelden, oefeningen en krijgt feedback op gemaakte opdrachten. Tevens volgt hij gastcolleges met voorbeelden uit de praktijk. Binnen de vaardighedenlijn ligt de nadruk op beroeps- en onderzoeksvaardigheden en behandelt de opleiding thema's zoals: bronnenonderzoek, schrijfvaardigheden (de opleiding beoordeelt studentproducten ook op taal op basis van een HvA-breed gehanteerd taalbeoordelingsformulier) en kwalitatieve- en kwantitatieve onderzoeksmethoden. Tenslotte onderscheidt de opleiding een praktijklijn waarbij de student zijn verworven kennis en vaardigheden toepast. Dat kan in de vorm van een stage zijn, maar ook een praktijkopdracht die de student uitvoert in het werkveld.

Naast deze drie leerlijnen heeft de opleiding zowel de verticale als de horizontale samenhang in het curriculum goed uitgewerkt. Wat de verticale samenhang betreft, is afleidbaar dat de complexiteit (kennislijn) en de zelfstandigheid van de student (vaardigheden- en praktijklijn) toenemen naarmate de student in zijn studie vordert. Ook de horizontale samenhang is herkenbaar: per blok zijn de studieonderdelen zowel inhoudelijk als didactisch op elkaar afgestemd. Dit blijkt bijvoorbeeld uit de studieonderdelen die studenten volgen op de terreinen bestuurskunde, economie, sociologie en recht (kennislijn) om vervolgens deze kennis toe te passen binnen een projectopdracht op het gebied van verduurzaming binnen de agglomeratie Amsterdam: 'Formuleer in een concreet beleidsadvies hoe bewoners hun energieverbruik kunnen verminderen'.

Relatie competenties, kennis en vaardigheden

Bestuurskunde heeft ieder studiejaar verdeeld in vier blokken en heeft op inzichtelijke wijze in een competentiematrix de acht door haar onderscheiden competenties afgezet tegen de kennis en vaardigheden per blok. Ieder blok bestaat uit de drie hiervoor genoemde leerlijnen. Zo volgt de student in het eerste blok in het eerste studiejaar binnen de kaders van de kennislijn de studieonderdelen inleiding bestuurskunde en staatsrecht, binnen de kaders van de vaardighedenlijn besteedt de opleiding aandacht aan beroeps- en onderzoeksvaardigheden om het eerste blok af te sluiten met de praktijklijn wanneer de student werkt aan een project: de maatschappelijk-bestuurlijke kaart. De meeste blokken, m.u.v. de stageblokken en de laatste twee blokken van de studie als de student werkt aan het afstuderen, zijn volgens eenzelfde systematiek opgezet en daarmee inzichtelijk gestructureerd.

In de competentiematrix heeft de opleiding op een gedegen wijze uitgewerkt welke kennisonderdelen bijdragen aan de acht competenties. Daaruit wordt duidelijk dat met name in de praktijklijn de student werkt aan alle acht eindkwalificaties.

Kennis en vaardigheidsvakken

Het auditpanel stelt vast dat de opleiding er zorg voor draagt, dat studenten de vereiste basiskennis verwerven. De kennis- en vaardigheidsvakken laten een opbouw in moeilijkheidsgraad zien:

- in de propedeuse besteedt de opleiding aandacht aan basiskennis en –vaardigheden;
- in het tweede en derde leerjaar gevolgd door verdieping én verbreding van de kennis en vaardigheden;
- in het vierde leerjaar biedt de opleiding nog vakken aan binnen zowel de kennis- als de vaardighedenlijn die meer specialistisch van aard zijn. Dit zijn bijvoorbeeld: Beleidsmanagement, Management en organisatie, Organisatieverandering en cultuur.

De literatuur die studenten bestuderen is in belangrijke mate Nederlandstalig en voor het vakgebied adequaat gekozen, zowel inhoudelijk als wat niveau betreft. Het panel is van oordeel dat de opleiding iets meer Engelstalige publicaties (boeken, artikelen) en meer recente ontwikkelingen vanuit eigen taalgebied (in vorm van artikelen en essays) in haar curriculum kan opnemen dan thans het geval is.

Onderzoek

Zoals eerder onder standaard 1 aangegeven, vormt de onderzoekscomponent een onderdeel van de eindkwalificaties. De opleiding heeft een duidelijk beeld van wat onderzoek betekent voor de bestuurskundige en heeft dit verwerkt in de onderzoekscomponent van het curriculum. Verder heeft de opleiding een goed beeld van het niveau waarop studenten deze onderzoekscomponent dienen te beheersen binnen de studiefase waarin zij zich bevinden. Zo is de startbekwame UPP'er (hoogste niveau) in staat om praktijkgericht onderzoek uit te voeren en daarbij op een methodische wijze te werk te gaan. Dit niveau is erop gericht dat een hbo-bestuurskundige bijvoorbeeld aan de slag kan als consultant stedelijke ontwikkeling bij een adviesbureau. Hij inventariseert en onderzoekt dan hoe het voorzieningenniveau in een stad is opgezet en op welke punten dit verbetering behoeft. Ook kan hij als onderzoeksmedewerker werkzaam zijn bij een adviesbureau om op basis van een zelfontworpen vragenlijst interviews af te nemen bij bewoners van een stadswijk.

De opleiding hanteert als visie dat onderzoek studenten handvatten biedt om betere beroepsproducten te maken. Het is daarmee een middel, geen doel. Het panel heeft vastgesteld dat de opleiding studenten 'onderzoeksvaardig' maakt op de volgende manieren:

- in de eerste twee studie jaren krijgt de student de benodigde kennis en vaardigheden aangereikt in kwalitatieve en kwantitatieve onderzoeksvakken. Zo besteedt de opleiding binnen de kaders van de vaardighedenleerlijn in het eerste studiejaar binnen ieder blok aandacht aan onderzoeksvaardigheden; in het tweede studiejaar gevolgd door de studieonderdelen Onderzoek en Rapportage (zie hierna) en Onderzoek en Advies.
- studenten dienen het 'onderzoeksgereedschap' te gebruiken in de integrale opdrachten in de propedeuse en bij de praktijkopdrachten. Zij moeten zelf uitzoeken welke geleerde onderzoeksmethoden en –technieken van toepassing zijn bij de uitvoering van de opdrachten. Verder voeren zij onderzoek uit bij opdrachtgevers in de praktijk en bij lectoraten.
- ook in alle minoren van de faculteit Maatschappij en Recht (zie hieronder) is een onderzoekscomponent opgenomen. Dat geldt ook voor de twee minoren die Bestuurskunde zelf heeft opgesteld en die de opleiding sinds drie jaar aanbiedt.
- In het derde leerjaar leert de student in twee blokken binnen de kaders van de minor Management van cultuurverandering of de minor Drugs en Amsterdam: beleid, praktijk en wetenschap, hoe hij onderzoek kan opzetten op het terrein van cultuuronderzoek of drugsbeleid. Hiervoor heeft de opleiding 13 EC respectievelijk 12 EC gereserveerd waarmee is aangegeven dat zij ruim aandacht besteedt aan dit onderwerp.

Het auditpanel heeft verschillende curriculumonderdelen bestudeerd, waaronder 'Onderzoek en Rapportage'. Hierbinnen is aandacht voor methoden en technieken maar ook voor de vereiste beroepshouding van de student op het terrein van onderzoek doen.

Minoren en excellentie

De opleiding, nauwkeuriger: de Faculteit Management & Recht, stelt studenten in de gelegenheid om een uitgebreide minor te volgen van 30 EC. Studenten kunnen een keuze maken uit het brede palet aan minoren waaronder een aantal opleidingsrelevante minoren op het terrein van Armoede & Participatie, Diversiteit in de stad en *Outreachend* innoveren. In de Onderwijs- en Examenregeling van de opleiding is de bepaling opgenomen dat studenten vrij zijn in de keuze van een minor zolang deze hbo-geaccrediteerd is en er geen overlap bestaat tussen de minor en onderdelen van Bestuurskunde en elders behaalde competenties. Studenten leggen hun minorkeuze ter goedkeuring voor aan de examencommissie van de opleiding.

Sinds drie jaren biedt Bestuurskunde zelf ook twee minoren aan zijnde; 'Drugs en Amsterdam' en 'Management van cultuurverandering'. Uitgangspunt van deze opleidingseigen minoren was om theorie en praktijk te integreren. De opleiding is hierin geslaagd door bijvoorbeeld in ruime mate gastdocenten in te zetten bij deze minoren die vanuit hun achtergrond en dagelijks werk de praktijk in de les brengen. Docenten zorgen vervolgens voor de theoretische onderbouwing, voor samenhang met andere studieonderdelen en voor de begeleiding van de student bij het werken aan minor gebonden opdrachten. De minor 'Management van cultuurverandering' heeft de opleiding ontworpen in samenwerking met het gelijknamige lectoraat. Hierbij staat de cultuur van organisaties, wijken en specifieke doelgroepen centraal. Studenten leren hoe zij deze doelgroepen kunnen benaderen en bestuderen en op welke wijze zij kunnen bijdragen aan cultuurverandering.

In dit verband moeten de buiten het curriculum om door studenten te volgen *honours*-modulen niet onvermeld blijven. De faculteit biedt deze modulen aan binnen de kaders van haar excellentieprogramma's. De excellentiemodules van de opleiding starten in de propedeuse waar studenten de module 'Debat in de stad' kunnen volgen. Zij bezoeken vier debatten in de regio op bestuurlijk-maatschappelijk terrein en schrijven hier vervolgens een opiniërend stuk over. In de hoofdfase kan de student een excellentiemodule volgen op het terrein van 'Duivelse dilemma's' waarbij eigen belang en maatschappelijk belang de leidende thema's vormen. Het auditpanel stelt vast dat zowel de minoren als de modules binnen de kaders van het excellentieprogramma werkveldrelevant zijn en aansluiten bij de eindkwalificaties van Bestuurskunde.

Instroom, rendement en doorstroom studenten

Verreweg de meeste studenten stromen Bestuurskunde binnen nadat zij een havo-opleiding succesvol hebben afgesloten. Al jaren ligt de havo-instroom tussen de 60 en 70 procent. mbo'ers vormen ongeveer een derde van de instroom, een aantal dat eveneens al jaren stabiel is. De resterende groep instromers bestaat uit vwo'ers die weliswaar fluctueert, maar beneden de 5 procent blijft.

Het aantal studenten dat de opleiding voortijdig verlaat, verdient aandacht. Ook de opleiding stelt vast dat het uitvalspercentage verbetering behoeft: het propedeuserendement na twee jaar ligt rond de 45 procent. De opleiding neemt in dit verband maatregelen, mede op basis van goed gedocumenteerde exitmonitoren en door aan de poort zorg te dragen voor matching: goede voorlichting en het voeren van gesprekken. De opleiding zou de exitmonitor structureel moeten inzetten omdat het, zo stelt het auditpanel vast na bestudering van een aantal exitmonitoren, een goed instrument is om te achterhalen waarom studenten de opleiding (voortijdig) verlaten. Daarnaast kent de opleiding een studiekeuzecheck en zet zij een studieadviseur in. In samenwerking met andere HvA-opleidingen ontwikkelt de opleiding een doorstroomtraject voor mbo'ers om hen beter voor te bereiden op een hbo-studie.

Daarnaast vormt de oriëntatie van de student op studie, beroep en competentieontwikkeling inmiddels een integraal onderdeel van het curriculum. Tevens kent de opleiding een projectcoach die een laagdrempelig aanspreekpunt vormt voor studenten.

De studieadviseur benadert propedeusestudenten die na de eerste toetsperiode te veel studievertraging hebben, om vervolgens met hen een studieplan op te stellen. Dit laatste, het goed plannen van de studie, blijkt voor veel studenten een struikelblok te zijn. Dit is aanleiding voor de opleiding om op onderdelen het curriculum te herschikken en daarbij een aantal studieonderdelen samen te voegen en het aantal (in omvang kleine) toetsen te reduceren. Het auditpanel stelt vast dat de uitval voor de propedeuse hoog blijft (rond de 50 procent). Het uitvalpercentage uit de hoofdfase na één jaar neemt wel af, van ruim 23 procent in 2013 naar 15 procent in 2015.

Studenten kunnen na hun hbo-Bestuurskunde opleiding doorstromen naar het wetenschappelijk onderwijs. Ten tijde van de audit was het voor studenten mogelijk om via een doorstroomminor sociaalwetenschappelijk onderzoek aan de HvA in te stromen in de VU en daar te starten met de master Bestuurskunde. Een enkele student maakt hiervan gebruik.

Stage

De opleiding biedt haar studenten ruim gelegenheid om stage te lopen in het derde studiejaar. Het auditpanel stelt vast dat zij het doel van de stage – wat leert de student en aan welke competentieontwikkeling draagt de stage bij? – goed heeft uitgewerkt. Studenten zijn, zo geven zij aan, bekend met de instapvoorwaarden, de bepalingen rond de stageorganisatie alsmede de goedkeuringsprocedure. De opleiding, student en de stageverlenende instantie ondertekenen een tripartite stageovereenkomst.

Tijdens de stage werkt de student aan een individuele opdracht die hij formuleert in overleg met de opleiding en de stageverlener. Deze opdracht dient aan een aantal voorwaarden te voldoen waaronder de (politiek-)bestuurlijke component ervan. Bij de aanpak van het vraagstuk moet de student meerdere actoren betrekken. Een voorbeeld van een stage is het verkennen van de mogelijkheden om bewoners binnen een stadsdeel zo effectief mogelijk te betrekken bij overlast binnen het sociale veiligheidsdomein.

Studenten zijn bekend met de eindkwalificaties op niveau 2, het eindniveau van de stage in het derde studiejaar. Deze zijn uitgebreid beschreven in de stagehandleiding: hier heeft de opleiding iedere eindkwalificatie geoperationaliseerd in overeenstemming met het 'niveau 2'. Het auditpanel is, evenals de studenten, tevreden over de wijze waarop de opleiding de stagecomponent heeft ingericht.

Internationale oriëntatie

De opleiding geeft invulling aan de internationale oriëntatie van studenten in het programma. Zo is er in het curriculum aandacht voor internationale ontwikkelingen, interculturele vaardigheden en de Engelse taal. In iedere module wordt, waar relevant, de internationale dimensie meegenomen. Dit geldt bijvoorbeeld voor de studieonderdelen op het terrein van Europees beleid en *E-Governance* waarbij de wisselwerking tussen het Europese- en het Nederlandse bestuurlijk stelsel centraal staat.

Daarnaast stelt het auditpanel vast, dat de opleiding verder invulling geeft aan wat internationale oriëntatie betekent voor studenten om vervolgens deze internationale focus vorm te geven in het curriculum. Een mooi voorbeeld trof het auditpanel aan binnen de kaders van een 'Schaduw EU-top' in het voorjaar van 2016 georganiseerd vanuit de opleiding. Hierbij stond het oplossen van problemen en uitdagingen waarmee grote steden te maken hebben centraal.

De opleiding biedt haar studenten de gelegenheid om in het buitenland stage te lopen en binnen de kaders van studiereizen kennis te maken met buitenlandse bestuursrechtelijke systemen.

Voorbeelden hiervan zijn studiereizen naar Gent, Oslo en Berlijn waar de maatschappelijke thema's binnen een grote stad centraal staan, zoals op het terrein van diversiteit of armoedebestrijding. Studenten vergelijken daarbij bijvoorbeeld de wijze waarop Amsterdam en Oslo armoede binnen hun gemeentegrenzen bestrijden.

Team docenten

Het auditpanel stelt vast dat het docententeam gekwalificeerd is en dat de omvang ervan toereikend is voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma. Ongeveer 80 procent van de docenten is masteropgeleid, twee docenten zijn gepromoveerd. Zo hebben docenten een *MSc*-achtergrond op het terrein van Public Administration, Sociologie of rechten. Verschillende docenten publiceren over hun vakgebied, waaronder op het terrein van 'evaluatieonderzoek schoolveiligheidsteam', 'netwerkonderzoek taalaanbieders Amsterdam Nieuw-West' en 'Stedelijke vernieuwing nieuwe stijl'. Het team laat een mix zien van jong en oud, van ervaren en startend. Door de groei van de opleiding sinds 2011, is het aantal docenten toegenomen. Zo zijn de afgelopen twee studiejaar vijf docenten en praktijkbegeleiders ingestroomd. Voor nieuwe docenten geldt dat zij een beroep kunnen doen op een persoonlijke coach, in de regel een ervaren bestuurskunde docent.

Naast het docententeam en de praktijkinstructeurs geven lectoren onderwijs en zet de opleiding gastdocenten in. Alle docenten beschikken over een didactische aantekening of bevinden zich in een scholingsfase waarbij zij op korte termijn deze aantekening verwerven. Vanaf volgend studiejaar beschikken alle docenten over de Basis Kwalificatie Examinering of Senior Kwalificatie Examinering. Iedere docent heeft daarnaast recht op jaarlijks 36 uren deskundigheidsbevordering.

Docenten hebben over het algemeen een relevant netwerk in de regio Amsterdam. De opleiding wil dat op termijn alle docenten gelieerd zijn aan onderzoekprogramma's van lectoraten om zo hun inhoudelijke en onderzoekexpertise te versterken. De werkervaring van de docenten alsmede hun nevenactiviteiten beoordeelt het auditpanel na bestudering van de cv's als relevant voor de opleiding.

Studenten geven aan tevreden te zijn over hun docenten. Zij waarderen de combinatie van vakkennis en kennis van de praktijk evenals de door hen als 'goed' omschreven sfeer tussen docenten en studenten. De inzet van gastdocenten beoordelen zij als zinvol; zij bieden studenten een goed beeld van het vakgebied bestuurskunde en van de inzet van bestuurskundigen in de praktijk.

Voorzieningen

De opleiding is gevestigd in de onlangs opgeleverde Amstelcampus, in het Wibauthuis. Hier zijn werk- en collegezalen in ruime mate aanwezig, de ICT-voorzieningen zijn *up-to-date*. Via een digitale leeromgeving krijgen studenten informatie over ontwikkelingen binnen Bestuurskunde, vinden ze vakinhoudelijke informatie en leveren zij hun opdrachten in. Het *Fieldlab* is een ruimte waar fysieke en virtuele ontmoetingen worden gecreëerd rondom grootstedelijke vraagstukken. In de praktijk is dit een leeromgeving *naast* de hogeschool waar studenten in samenwerking met lectoraten en andere professionals uit de praktijk werken aan praktijkrelevant onderzoek en aan opdrachten. Het auditpanel is tevreden over de kwaliteit van de voorzieningen. Studenten geven aan tevreden te zijn over zowel de locatie van de opleiding als de faculteitsbrede onderwijsvoorzieningen, waaronder de mediatheek.

Opleidingscommissie

In de opleidingscommissie hebben behalve docenten ook studenten zitting die de inhoud en de organisatie van Bestuurskunde tegen het licht houden. In het nieuwe OC-reglement van de HVA krijgt de opleidingscommissie instemmingsrecht op het terrein van onderwijsinhoud, vormgeving en organisatie van Bestuurskunde. De opleidingscommissie is verder betrokken bij de kwalitatieve evaluaties van Bestuurskunde.

Het auditpanel heeft in dit verband uitgebreide vakevaluaties bestudeerd en stelt vast dat deze goed gestructureerd zijn alsmede informatief. Zij vormen een sturingsmechanisme voor de opleiding en geven alle bij de opleiding betrokken partijen prima zicht op de kwaliteit en de ontwikkelingsgang van de opleiding.

Het auditpanel heeft het jaarverslag van de opleidingscommissie bestudeerd waarin zij haar activiteiten beschrijft, en vastgesteld dat zij onder andere aandacht besteedt aan blokevaluaties, de Onderwijs- en Examenregeling, de invulling van studieonderdelen, de communicatie naar de achterban en dat zij een jaarplanning in het verslag heeft opgenomen.

Weging en Oordeel

Het panel neemt het volgende in overweging.

- Er is sprake van een zorgvuldig gestructureerd en vakinhoudelijk sterk curriculum. De drie leerlijnen zijn duidelijk herkenbaar en het curriculum laat een duidelijk herkenbare horizontale- en verticale samenhang zien.
- In de competentiematrix is inzichtelijk gemaakt hoe de acht eindcompetenties zich verhouden tot de leeruitkomsten van de verschillende studieonderdelen. Onderzoek is op passende wijze in het curriculum verdisconteerd, studenten komen in aanraking met de beroepspraktijk via stages. Het gebruik van Engelstalige literatuur verdient enige versterking.
- Zowel de docenten als de lectoren zijn betrokken en zowel vakinhoudelijk als didactisch goed geëquipeerd om het onderwijs te verzorgen.
- De documentatie voor studenten, zoals stagehandleiding en studiehandleidingen, beoordeelt het panel als van een bovengemiddeld niveau.
- De opleidingscommissie is stevig gepositioneerd en de opleiding neemt aantoonbaar maatregelen om de voortijdige uitstroom van studenten te reduceren, hoewel het resultaat op dit terrein vooralsnog beperkt is.
- Het panel beoordeelt de opleidingsspecifieke voorzieningen als toereikend voor de realisatie van het programma.

Samengevat vindt het panel dat de onderwijsleeromgeving (curriculum, docenten en voorzieningen) het voor de instromende studenten goed mogelijk maakt om de beoogde eindkwalificaties te realiseren, zodat het Standaard 2 beoordeelt als 'goed'.

4.3. Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing

Toelichting NVAO: De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk. De examencommissie van de opleiding borgt de kwaliteit van de tentaminering en examinering.

Bevindingen

Visie op toetsen

In de toetsvisie van Bestuurskunde moet bij toetsing sprake zijn van consistentie tussen de leeractiviteiten, de leeruitkomsten en de toets (*constructive alignment*, letterlijk: het in samenhang ontwerpen van (1) de doelen van het onderwijs, (2) de leeractiviteiten en (3) de toetsing). Toetsing sluit aan bij de leeruitkomsten waarbij de opleiding kennis toetst met theorie-, casus- of essayvragen. Vaardigheden toetst de opleiding met activerende toetsvormen, bijvoorbeeld via een presentatie door de student. Door de student aan praktijkopdrachten te laten werken, toetst de opleiding meer integrale, uit verschillende disciplines (sociologie, bestuurskunde, politicologie, etc.) afkomstige leeruitkomsten. Hierbij combineert de student kennis uit verschillende disciplines en past deze toe bij het werken aan praktijkopdrachten. Het panel vindt dit een goed didactisch principe en een adequate wijze van toetsen, ook om studenten bewust te maken van het interdisciplinaire karakter van het vakgebied.

Toetsstelsel

Het toetsbeleid van Bestuurskunde is richtinggevend bij de ontwikkeling van toetsen en vormt de basis voor het toetsplan dat de opleiding hanteert. Het toetsplan beschrijft de uitgangspunten en de doelstellingen van het door de opleiding gehanteerde toetsbeleid, de inrichting van het toetsprogramma en de organisatie van toetsontwikkeling, toetsuitvoering en beoordelingswijze.

De opleiding onderscheidt verschillende functies van toetsen waaronder een selecterende, een kwalificerende, een activerende en een monitorende functie. Centraal staat het competentiegericht toetsen: toetsing en beoordeling zijn praktijkrelevant en hebben betrekking op beroepsproducten en de resultaten van professioneel gedrag in zowel kenmerkende als kritische beroepssituaties.

Om studenten en beoordelaars inzicht te bieden in de competentieontwikkeling en het door de student bereikte niveau, maakt de opleiding gebruik van summatieve toetsing. Zij beoordeelt daarbij of de student het gewenste niveau van competenties heeft bereikt. Formatieve toetsing (middels het gericht leveren van feedback) zet de opleiding met name in om de student te informeren over zijn ontwikkeling en de te bereiken leeruitkomsten. In het laatste geval maakt de student proeftoetsen, werkt hij aan (tussentijdse) praktijkopdrachten en verzorgt hij presentaties.

Toetsing binnen leerlijnen

De opleiding onderscheidt binnen de drie leerlijnen, kennislijn, vaardighedenlijn en praktijklijn, verschillende toetsvormen. Zij toetst de basiskennis met name aan de hand van centraal afgenomen toetsen waarbij de vorm afhangt van de beoogde leeruitkomsten en het niveau. Voorbeelden zijn: zelfstudieopdrachten, tentamens met meerkeuzevragen, open vragen, een essay of een schriftelijk beroepsproduct. In de vaardighedenlijn ligt de nadruk op beroeps- en onderzoeksvaardigheden die voor een goede beheersing van competenties noodzakelijk zijn. De hierbij behorende toetsvormen zijn o.a. presentaties, reflectieverslagen en onderzoeksopzet, en onderzoeksverslagen.

Het auditpanel is van oordeel dat deze manier van competentietoetsing goed aansluit bij de onderwijsvisie van Bestuurskunde en bij de wijze waarop zij het curriculum vormgeeft. Het auditpanel is van mening dat de opleiding in de toekomst wel nog meer mogelijkheden kan verkennen wat betreft toetsvormen die aansluiten bij innovatieve onderwijsvormen, zoals op het terrein van *e-learning*.

Het auditpanel heeft verschillende toetsen en toetsvormen uitgebreid bestudeerd en stelt, samengevat, vast dat de opleiding op een gedegen wijze toetst. Het panel heeft het volgende waargenomen:

- *Variatie*: de opleiding maakt gebruik van een brede variëteit aan toetsvragen. Er is daarbij evenwicht tussen open vragen en *multiple choice*, alsmede tussen kennisvragen en inzichtvragen.
- *Relevantie*: de toetsen richten zich op de meest wezenlijke thema's uit de bestuurskunde.
- *Complexiteit*: de bestudeerde kennistoetsen representeren wat hun diepgang betreft het hbo-bachelorniveau. De opleiding kan met name in de hogere studie jaren wel meer nadruk leggen op het toetsen van inzicht.
- *Beoordelingswijze*: er is bij de meeste toetsen sprake van individuele beoordeling; bij groepsopdrachten beoordeelt de opleiding naast de bijdrage van de individuele student ook het groepsproces. De beoordelingscriteria zijn helder. De antwoordformulieren zijn duidelijk vormgegeven, de wijze van beoordeling mag uitgebreider, in een meer narratieve vorm zodat de beoordeling voor studenten meerwaarde krijgt.
- *Informatievoorziening*: de informatievoorziening voor studenten rond toetsing is duidelijk. Studenten zijn, zo geven zij tijdens de audit aan, op de hoogte van de beoordelingscriteria die de opleiding hanteert bij de toetsing.

Voor de praktijklijn geldt dat studenten kennis en vaardigheden geïntegreerd toepassen binnen een (al dan niet gesimuleerde) praktijksituatie. De student voert dan individueel of in groepsverband een opdracht uit vanuit een beroepsrol en één of meer beroepstaken. Een sprekend voorbeeld hiervan is de stage. De opleiding beoordeelt deze op basis van een stageportfolio en een assessment waarbij de student zijn portfolio bespreekt en verantwoordt ten overstaan van examinatoren. De opleiding beoordeelt het afstudeerniveau, dat deel uit maakt van de praktijklijn, aan de hand van een afstudeerproduct, een portfoliotoets en een presentatie waarbij de student zijn afstudeerproduct en zijn portfolio van een toelichting voorziet. Het panel vindt dit adequaat vormgegeven.

Afstuderen

De student laat bij zijn afstuderen zien, dat hij de acht opleidingscompetenties beheerst en dat hij daadwerkelijk op het niveau 'startbekwaam' functioneert. Het afstudeerproduct bestaat uit een individuele verslaglegging van een praktijkonderzoek naar een maatschappelijk probleem binnen een grootstedelijke context. De student dient in opdracht van een publieke of private organisatie een product, bijvoorbeeld in de vorm van een advies, te ontwikkelen waarmee hij aantoonbaar op niveau 3, als startbekwaam professional te functioneren binnen een professionele organisatie. Een wezenlijk onderdeel van het door de student te leveren product bestaat dan ook uit een beleidsadvies voor de opdrachtgever.

Studenten worden bij de uitvoering van hun onderzoek begeleid door een docentbegeleider en een praktijkbegeleider. Twee, niet als begeleider bij het beoordelen van het afstudeerproces betrokken docentbeoordelaars beoordelen het afstudeerproduct.

Voor de afstudeerwerken geldt dat de opleiding deze beoordeelt op het niveau 'startbekwaam' waarbij zij de beoordelingscriteria heeft opgenomen in de studiehandleidingen voor studenten. Het auditpanel stelt vast dat de criteria die de opleiding hanteert bij het beoordelen van afstudeerproducten helder heeft geformuleerd en relevant zijn; examinatoren passen deze vervolgens adequaat toe. Ook hier geldt dat een meer narratieve vorm van beoordelen is aan te bevelen omdat dit de student meer inzicht biedt in het 'waarom' van de verschillende oordelen en hij de beoordeling kan gebruiken voor zijn verdere ontwikkeling.

De beoordeling van afstudeerproducten leidt nu tot veel 'papierwerk', de opleiding kan dat verminderen. Uit verschillende door het auditpanel bestudeerde beoordelingen van afstudeerwerken, ontstond het beeld, dat studenten op onderdelen kunnen compenseren. Uit een gesprek hierover met de opleiding blijkt dat zij dit wil uitsluiten. De opleiding heeft de mogelijkheid tot compensatie al verwijderd uit de beoordelingswijze voor volgend studiejaar; dan moeten studenten voor alle onderdelen van het eindwerk een voldoende halen.

Examen- en toetscommissie

De examencommissie is verantwoordelijk voor de kwaliteit van de toetsing en borgt het eindniveau. Vorig kalenderjaar, 2016, is een aantal belangrijke wijzigingen doorgevoerd rondom de samenstelling en het functioneren van de examencommissie. Hiertoe behoren onder andere een meer onafhankelijk positie van de examencommissie ten opzichte van het management, de benoeming van een externe voorzitter en de uitbreiding van de examencommissie. Van belang is dat de opleiding hierin, zoals thans het geval is, ook de komende jaren blijft investeren. Tevens is de rol van de toetscommissie, die handelt op basis van een mandaat van de examencommissie, aangescherpt. De toetscommissie bewaakt de toetskwaliteit door steekproefgewijs toetsen te beoordelen. Tevens selecteert zij ieder jaar een aantal afstudeerproducten en houdt zij het niveau ervan kritisch tegen het licht. Haar bevindingen rapporteert zij aan de examencommissie die vervolgens de resultaten bespreekt met het management van de opleiding.

De examencommissie bemoeit zich actief met de kwaliteit van examinatoren. Voor de benoeming van examinatoren hanteert zij, zo blijkt, relevante criteria, waaronder vakinhoudelijke en didactische kwaliteiten. Niet alleen benoemt zij hen, maar tevens voert zij gesprekken met examinatoren over het niveau van afstuderen en over procedurele kwesties rondom het afstuderen waar examinatoren mee te maken krijgen. Ook hiervoor geldt dat de voorzitter van de examencommissie de resultaten van deze gesprekken bespreekt met het management van de opleiding.

Uit een jaarverslag van de examencommissie dat het auditpanel heeft bestudeerd, blijkt dat zij duidelijk *in control* is. In het jaarverslag besteedt de examencommissie aandacht aan de borging van haar onafhankelijkheid en deskundigheid, de professionalisering binnen de examen- en toetscommissie, de borging van de kwaliteit van tentamens, de kwaliteit van eindwerkstukken en het afstudeerprogramma, de benoeming van examinatoren en formuleert zij overige bevindingen en verbetermaatregelen.

Weging en Oordeel

In overweging genomen dat de opleiding:

- haar uitgangspunten en doelstellingen op het terrein van toetsen en beoordelen op een inzichtelijke wijze formuleert en uitwerkt, evenals de inrichting van het toetsprogramma;
- beschikt over een solide systeem van toetsen en beoordelen dat valide, betrouwbare en voor studenten inzichtelijke toetsen oplevert; de competenties toetst de opleiding op een wijze die passend is voor competentiegericht onderwijs. Tijdens de audit heeft het panel een brede selectie van toetsen ingezien die het kwalificeert als 'hbo-niveau'. De omvang en transparantie van de oordelen op de beoordelingsformulieren verdient nog aandacht;
- beschikt over een recent nieuw samengestelde examencommissie die volledig in positie is en laat zien dat zij zowel pro- als reactief te werk gaat,

komt het panel voor Standaard 3 tot het oordeel 'goed'.

4.4. Gerealiseerde eindkwalificaties

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het gerealiseerde niveau blijkt uit de resultaten van tussentijdse en afsluitende toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Bestudeerde eindwerken

De opleiding Bestuurskunde heeft tot op heden twee cohorten startbekwame professionals aan het werkveld afgeleverd. Van deze twee lichten afstudeerders heeft het auditpanel voorafgaande aan de audit vijftien eindwerken bestudeerd en beoordeeld. Daarbij stelt het auditpanel vast dat de onderzoeksverslagen beroepsrelevant zijn; zij bestrijken het hele werkveld en geven een goed beeld van wat binnen de overheid, maar ook daarbuiten 'speelt' op bestuurskundig terrein. Zo heeft het panel een afstudeerwerk bestudeerd over een onderzoek naar de gewenste samenwerking door middel van het gebiedsgericht werken tussen de gemeente Amsterdam en organisaties in Slotervaart op het terrein van effectief taalbeleid. Ook zijn er studenten die Engelstalige afstudeerproducten opleveren, o.a. over een handelsverdrag tussen de Filipijnen en de EU. Daarmee ontstaat, zo stelt het auditpanel vast, een mooi gevarieerd beeld van het beroepenveld, zowel lokaal (Amsterdam) als internationaal (Filipijnen en Europa) waar afgestudeerde hbo-bestuurskundigen terechtkomen. Tevens is een aantal portfolio's bestudeerd. Deze geven inzicht in de activiteiten van de student en zijn groei als professional.

Het auditpanel stelt vast dat de vijftien afstudeerwerken het hbo-bachelorniveau representeren. Methodologisch kunnen de eindwerken nog sterker; de theoretische basis is in een aantal gevallen smal en is het meer een verslag dan een beleidsrapportage. Ook verdienen de conclusies en aanbevelingen een forsere aanzet met een duidelijke onderbouwing ervan die herkenbaarder gerelateerd is aan de eerder door de student gepresenteerde bevindingen. Te overwegen valt om in de afstudeerwerken een paragraaf/alinea op te nemen over de bestuurlijke relevantie van het vraagstuk waar de student vervolgens bij zijn presentatie van de conclusie(s) op terugkomt in termen van: 'wat is de bestuurskundige relevantie van deze scriptie?'

Duidelijk is dat studenten bij het werken aan hun afstudeerproduct veel werk hebben verzet, waarbij met name de empirische component van het afstudeerwerk nadrukkelijk naar voren komt. In de bijlagen van de afstudeerwerken zijn het profileringsportfolio en POP opgenomen, die een illustratie vormen van (de reflectie op) het ontwikkelproces dat studenten doormaken in hun vierjarige opleiding.

Oordeel werkveld

Het werkveld geeft aan tevreden te zijn over stagiair(e)s en afgestudeerden en benadrukt expliciet hun hbo-bachelorniveau. Uit het auditgesprek met werkveldvertegenwoordigers en alumni is gebleken, dat afgestudeerden over de juiste competenties beschikken die nodig zijn om als bestuurskundige in de praktijk werkzaam te zijn. Beide partijen zijn verder van mening dat de afstudeerproducten van studenten aansluiten bij actuele thema's en ontwikkelingen in het bestuurskundige werkveld. Ook laten werkgevers weten dat zij afgestudeerden van deze opleiding in dienst willen nemen.

Weging en Oordeel

In overweging genomen dat:

- de eindwerken beroepsrelevant zijn met een empirische component. Zij laten zien dat studenten met veel inzet een eindproduct leveren dat het werkveld als relevant kwalificeert;
- het werkveld tevreden is over afgestudeerden en zij hun weg weten te vinden in het werkveld;
- de bestudeerde en beoordeelde afstudeerwerken en portfolio's het hbo-bachelorniveau representeren, met daarbij de aantekening dat de onderzoeksrapportages op het punt van methodologie en de afstemming tussen bevindingen, conclusies en aanbevelingen nog verbetering behoeven,

komt het auditpanel voor standaard 4 tot het oordeel 'voldoende'.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

De betrokken en gekwalificeerde docenten van de hbo-bacheloropleiding Bestuurskunde//Overheidsmanagement van de Hogeschool van Amsterdam zorgen ervoor dat het afnemende werkveld beschikt over startbekwame hbo-afgestudeerde bestuurskundigen.

- Het auditpanel beoordeelt standaard 1 met betrekking tot de doelstellingen en eigen profilering als 'goed'.
- Het auditpanel beoordeelt standaard 2 met betrekking tot het programma, het personeel en de voorzieningen als 'goed'.
- Het auditpanel beoordeelt standaard 3 met betrekking tot het toetsen en beoordelen als 'goed'.
- Het auditpanel beoordeelt standaard 4 met betrekking tot het gerealiseerde niveau als 'voldoende'.

Op grond van de beslisregels van de NVAO komt het auditpanel tot het eindoordeel 'voldoende' voor de hbo-bacheloropleiding Bestuurskunde/Overheidsmanagement in de variant voltijd van de Hogeschool van Amsterdam.

Het panel adviseert de NVAO de opleiding te accrediteren voor een periode van zes jaar.

6. AANBEVELINGEN

Het auditpanel formuleert hierna een aantal aanbevelingen aan de opleiding. Deze aanbevelingen doet het panel naar aanleiding van een aantal van zijn observaties tijdens de audit en die het de opleiding ter overdenking zou willen meegeven.

- Bouw door aan het praktijkgerichte karakter van de opleiding, waarbij studenten vanaf de eerste dag projectmatig in de wijk aan de slag gaan. Uit de gesprekken met alumni en werkveld-vertegenwoordigers blijkt dat deze praktijkgerichte insteek leidt tot professionals die echt iets toevoegen aan de bestuurskundige praktijk. Zij blijken de kloof tussen praktijk en beleid te kunnen overbruggen en in de wijken op een innovatieve manier onderzoeksgegevens te kunnen 'ophalen'.
- De oriëntatie heeft een duidelijk Amsterdamse context. Dit is een sterk punt (vanwege de grootstedelijke problematiek 'voor de deur'). Tegelijkertijd moet de opleiding ervoor waken dat de grootstedelijke context centraal blijft staan en niet Amsterdam.
- Ontwikkel een internationaal referentiekader dat passend is bij de focus van de opleiding op grootstedelijke vraagstukken in een Europese context (Gent, Berlijn en Oslo)
- Ontwikkel de werkveldcommissie door met een bredere vertegenwoordiging vanuit de publieke sector (óók buiten Amsterdam). Wij bevelen de opleiding dan ook aan om de werkveldcommissie de komende periode meer te enten op mensen uit het werkveld die daadwerkelijk invloed kunnen uitoefenen op het al dan niet in dienst nemen van bestuurskundigen. Betrek hen actief als 'ambassadeur' van de opleiding evenals de afgestudeerden.
- Versterk de samenwerking met het hogeschoolbrede speerpunt Urban Management en met de masteropleiding Urban Management. Thema's die binnen het speerpunt op de voorgrond treden, zijn ook thema's die voor Bestuurskunde interessant/relevant zijn. Samenwerking met de masteropleiding Urban Management kan voor Bestuurskunde interessant zijn gelet op de thema's die in de masteropleiding aan bod komen en waar de bachelor op kan aansluiten.
- Daag studenten uit en zorg dat ze 'extra miles' lopen. Stimuleren van studenten om een *honours* te volgen is dan zeker aan te bevelen.
- Koester de betrokkenheid van de docenten en waak tegelijk voor hun overbelasting.
- Blijf investeren in de doorstroom van mbo'ers, bijvoorbeeld door het HvA-breed ontwikkelen van een Summer School.

BIJLAGE I SCORETABEL

Scoretabel paneloordelen Hogeschool van Amsterdam Hbo-bachelor Bestuurskunde/Overheidsmanagement voltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde eindkwalificaties	G
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	G
Standaard 3. Toetsing	G
Standaard 4. Gerealiseerde eindkwalificaties	V
Algemeen eindoordeel	V

BIJLAGE II PROGRAMMA, WERKWIJZE EN BESLISREGELS

Auditprogramma Beperkte Opleidingsbeoordeling t.b.v. hbo-bacheloropleiding Bestuurskunde/Overheidsmanagement van de Faculteit Maatschappij en Recht, Hogeschool van Amsterdam.

Datum locatiebezoek: 14 februari 2017.

Tijd	Activiteit	Interviewpartners
08.00 – 08.30	Inloop en ontvangst panel	<ul style="list-style-type: none"> Opleidingsmanager, hoofddocent en beleidsadviseur kwaliteit en accreditatie Maatschappij en Recht
08.30 – 09.30	Intern (voor)overleg panel	
09.30 – 09.45	Pitch / korte presentatie opleiding	<ul style="list-style-type: none"> Opleidingsmanager en hoofddocent
09.45 – 10.45	Gesprek met studenten	<p>8 studenten, waarvan 2 OC leden</p> <ul style="list-style-type: none"> Noah Hazen, jaar 1 Bo Vlak, jaar 1 Jesse Leijdekkers, jaar 2 en voorzitter OC Siema Autar, jaar 2 Ahmet Saglam, jaar 3 Daphne van Breugel, jaar 3 Merel Leijse, jaar 4 en lid OC Ardel Sahin, jaar 3 Sebastiaan van Leijden, jaar 1 (reserve) Symon de Vroom, jaar 2 (reserve) Boyana Vancheva, jaar 3 (reserve)
10.45 – 11.00	Pauze / intern overleg panel	
11.00 – 12.00	Gesprek met docenten over o.a. onderwijsleeromgeving in de breedte	<p>6 docenten, waarvan 1 OC lid</p> <ul style="list-style-type: none"> Guido van Os, hogeschoolhoofddocent Marco Hofman, afstudeercoördinator en voorzitter curriculumcommissie Saskia Lammertsma, studieadviseur en OC lid Fatima Mzallassi, coördinator internationalisering Gelske Martens, coördinator project en stage en lid curriculumcommissie Joanne Lucas, docent Arjan Trommel, lid curriculumcommissie (reserve) Esther Koster, docent en lid OC (reserve)
12.00 – 12.45	Gesprek met docenten over o.a. onderzoek, lectoraten en minoren	<p>5 docenten en een lector</p> <ul style="list-style-type: none"> Stan Majoor, lector Coördinatie Grootstedelijke Vraagstukken Samir Achbab, onderzoeker en docent Karin de Nijs, onderzoeker en docent Dennis van den Berg, minorcoördinator Drugs en Amsterdam (<i>eerste contactpersoon pending issues</i>)

		<ul style="list-style-type: none"> • Meike Unger, minorcoördinator Management van Cultuurverandering • Martje van Ankeren, minordocent • Marie Morel, onderzoeker en docent (reserve)
12.45 – 13.30	Besloten lunch panel	
13.30 – 14.00	Open spreekuur (ene helft panel)	<ul style="list-style-type: none"> • Geïnteresseerde docenten, medewerkers, studenten e.a.
13.30 – 14.00	Rondleiding (andere helft panel)	<ul style="list-style-type: none"> • 2 studenten van de studievereniging BSKA
14.00 – 14.45	Werkveld en alumni	<p>6 vertegenwoordigers uit het werkveld</p> <ul style="list-style-type: none"> • Martijn Vonk, Accountmanager Public, Rotonde Specialist B.V. • Thalia Swagerman, Projectleider Veiligheidshuis, Noord-Holland Noord • Franka Kanters, Manager Projectbureau Wonen en Leven, Ymere • Eilbron Varda, Gebiedsmakelaar Oud-Oost, Gemeente Amsterdam • Hettie Politiek, Regisseur Investeringsaanpak Nieuw-West, Gemeente Amsterdam • Niesco Dubbelboer, Directeur Agora Europe en Coördinator Meer Democratie
14.45 – 15.30	Examencommissie	<p>4 leden van examen-/toetscommissie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Marloes ter Huurne, voorzitter examencommissie (<i>eerste contactpersoon pending issues</i>) • Anneke van Bommel, lid en voorzitter toetscommissie • Marie-Claire Greeven, lid examencommissie • Meike Unger, lid toetscommissie • Adriaen Louman, extern lid examencommissie (reserve)
15.30 – 15.45	Pauze / intern overleg panel	
15.45 – 16.30	Gesprek met management	<p>Leden van het managementteam</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jean Tillie, decaan Maatschappij & Recht • Hanneke Wegman, opleidingsmanager (<i>eerste contactpersoon pending issues</i>) • Sabine Hop-Janssen, teamcoördinator jaar 1 en 2 • Anna Top, teamcoördinator jaar 3 en 4 • Guido van Os, hogeschoolhoofddocent
16.30 – 17.30	Interne terugkoppeling / Pending Issues / Interne beraadslaging panel	
17.30	Mondelinge terugkoppeling voorzitter panel	<ul style="list-style-type: none"> • Team Bestuurskunde/Overheidsmanagement

		<ul style="list-style-type: none"> • Overige geïnteresseerden
<i>Aansluitend</i>	<i>Informele afsluiting</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Team Bestuurskunde / Overheidsmanagement</i> • <i>Overige geïnteresseerden</i>

Werkwijze

Vanaf 1 januari 2015 worden opleidingen in het hoger onderwijs met een vergelijkbare onderwijshoud in één (sub)cluster geïnteresseerd. De clusterwijze beoordeling - ook wel *clustervisitatie* genoemd - heeft als doel de scherpte en de vergelijkbaarheid van de oordelen te bevorderen. De hbo-bacheloropleiding Bestuurskunde/Overheidsmanagement van bovengenoemde hogeschool valt samen met diverse verwante opleidingen van andere onderwijsinstellingen in het cluster *HBO Bestuurskunde groep 1k*. De visitaties van deze opleidingen moeten in de periode vóór 1 mei 2017 plaatsvinden. Het auditpanel gebruikte voor de beoordeling het fungerende beoordelingskader van de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO)⁹.

Bij de beoordeling van de betreffende opleiding is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde "Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs" van 19 december 2014. Daarin staan de standaarden vermeld waarop het panel zich bij de beperkte opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het panel zijn oordeel over de opleiding moet bepalen.

Op basis van de door opleiding geleverde documentatie heeft het auditteam zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de voltijd variant.

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditteam geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geleidingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditteam met in achtname van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Een open spreekuur maakte deel uit van het programma. Het auditteam heeft geconstateerd, dat de betreffende opleiding het open spreekuur tijdig en op correcte wijze onder de aandacht heeft gebracht van studenten en medewerkers.

Om te kunnen beoordelen of de beoogde eindkwalificaties worden behaald, heeft het auditpanel een selectie van eindwerken bestudeerd overeenkomstig de NVAO-richtlijn 'beoordeling eindwerken'.

Het oordeel van het auditteam, vastgelegd in een conceptrapport, werd aan de betreffende opleiding voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

⁹ Beoordelingskader Accreditatiestelsel Hoger Onderwijs Beperkte of Uitgebreide opleidingsbeoordeling, Nederlands-Vlaamse Accreditatie organisatie d.d. 19 december 2014.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een onderwerp 'onvoldoende', 'voldoende', 'goed' of 'excellent' scoren. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs, 19 december 2014'.

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en duaal), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de kwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende kader genoemde kwaliteitsstandaarden.

Beperkte opleidingsbeoordeling

- Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval 'onvoldoende' indien standaard 1, 3 of 4 als 'onvoldoende' beoordeeld wordt. Een onvoldoende bij standaard 1 kan niet leiden tot het toekennen van een herstelperiode door de NVAO. Een 'onvoldoende' bij standaard 2 leidt altijd tot een herstelperiode, onafhankelijk van het eindoordeel van het panel.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'goed' zijn indien tenminste alle standaarden minimaal voldoende zijn en twee standaarden als 'goed' worden beoordeeld, waaronder in elk geval standaard 4.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'excellent' zijn indien tenminste alle standaarden minimaal 'goed' worden bevonden en twee standaarden als 'excellent' worden beoordeeld, waaronder in elk geval standaard 4.

BIJLAGE III LIJST GERAADPLEEGDE DOCUMENTEN

- Kritische reflectie opleiding.
- Domeinspecifiek referentiekader en de eindkwalificaties van de opleiding.
- Schematisch programmaoverzicht.
- Inhoudsbeschrijving (op hoofdlijnen) van de programmaonderdelen, met vermelding van:
 - eindkwalificaties, leerdoelen, werkvormen, wijze van toetsen, literatuur (verplicht/aanbevolen), betrokken docenten en studiepunten.
- Onderwijs- en examenregeling – OER.
- Overzicht van het ingezette personeel:
 - naam, functie, omvang aanstelling, graad en deskundigheid.
- Overzichtslijst van *alle* eindwerken van de laatste twee jaar (of van portfolio's / werkstukken waaruit het door de student bereikte eindniveau kan worden afgeleid).
- Jaarverslag examencommissie en verslagen opleidingscommissie
- Toetsopgaven + beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen) en een representatieve selectie van gemaakte toetsen (presentaties, stageverslagen, assessments, portfolio's e.d.) en beoordelingen.
- Representatieve selectie van handboeken en overig studiemateriaal.

Het auditpanel heeft de volgende eindwerken bestudeerd en beoordeeld¹⁰:

Aantal	Studentnummer
1	500645218
2	500611459
3	500660470
4	500654096
5	500664485
6	500655212
7	500671813
8	500655263
9	500663576
10	500674650
11	500653596
12	500643158
13	500665759
14	500669303
15	500670479

¹⁰ Om redenen van privacy zijn hier uitsluitend de studentnummers weergegeven. Namen van de afgestudeerde studenten en de titels van de eindwerken zijn bekend bij de secretaris van het auditteam.

BIJLAGE IV OVERZICHT AUDITPANEL

Verantwoordingsformulier deskundigheden en onafhankelijkheid beoordelingspanel voor een visitatiegroep

I. Basisgegevens over de visitatiegroep en daartoe behorende opleidingen

Naam visitatiegroep:	HBO Bestuurskunde
----------------------	-------------------

Administratieve gegevens van de opleidingen, gekopieerd uit visitatierooster.

Naam opleiding	Brin-Isat	Naam onderwijsinstelling
B Bestuurskunde	29PZ-34408	Hogeschool NCOI
B Bestuurskunde/Overheidsmanagement	07GR-34464	Avans Hogeschool
	21WN-34464	NHL Hogeschool
	23AH-34464	Saxion Hogeschool
	27UM-34464	De Haagse Hogeschool
	28DN-34464	Hogeschool van Amsterdam
B Public Administration	25BV-39228	Hogeschool ISBW B.V. ¹¹
M Management en Innovatie in Maatschappelijke organisaties	25KB-70036	Hogeschool van Arnhem en Nijmegen

¹¹ Deze opleiding zal niet opgaan voor heraccreditatie en heeft op 7 januari 2016 de uitlooptermijn uitgevraagd.

Contactpersoon per instelling en evaluatiebureau

Naam Instelling	Naam en e-mailadres contactpersoon	Contactpersoon evaluatiebureau
Saxion Hogeschool	Frank Evers E. f.w.j.evers@saxion.nl Nora van der Meulen (kwaliteitszorg) E. n.m.vandermeulen@saxion.nl	Daniëlle de Koning d.dekoning@hobeaon.nl
De Haagse Hogeschool	Geert Neelen E. g.h.j.m.neelen@hhs.nl Patricia Dijcks (kwaliteitszorg) E. p.gh.h.dijcks@hhs.nl	
Hogeschool NCOI	Monique Vroemen E. MVroemen@ncoi.nl Martine Pieters E. MPieters@ncoi.nl	
Hogeschool van Amsterdam	Hanneke Wegman h.e.wegman@hva.nl Joost Fleuren (kwaliteitszorg) j.fleuren@hva.nl	
Avans Hogeschool NHL Hogeschool Hogeschool van Arnhem en Nijmegen	Zie formulieren NQA.	

II. Samenstelling panel, secretaris en coördinator¹²

Naam (inclusief titulatuur)	Korte functiebeschrijving van de panelleden
R.J.M. van der Hoorn MBA CMC	De heer Van der Hoorn is een van de directeuren van de Hobéon Groep en heeft binnen het hoger onderwijs ruime ervaring met audits. Daarnaast houdt hij zich onder andere bezig met bedrijfskundige en bestuurlijke vraagstukken voor hoger onderwijsinstellingen.
Dr. S.J.H. Majoor	De heer Majoor is momenteel lector Coördinatie Grootstedelijke Vraagstukken bij de Hogeschool van Amsterdam en coördinerend lector van het speerpunt Urban Management van de HvA.
Ir. P. Zwart MCM	Mevrouw Zwart heeft als verandermanager 25 jaar werkervaring in de commerciële en publieke sector; is nu eigenaar van adviesbureau Connecta en is kerndocent bij de opleiding Bestuurskunde van NCOI.
Prof. dr. N.S. Groenendijk	De heer Groenendijk is Jean Monnet professor of European Economic Governance bij de Universiteit van Twente en is visiting professor of European Studies in Estland.
Dr. J.M.E. Traag	Mevrouw Traag is waarnemend burgemeester van Doetinchem en senior adviseur bij BMC Advies.
Dr. G. Walraven	De heer Walraven is part time lector 'Dynamiek van de stad – lokale en globale netwerken' bij Hogeschool Inholland en oprichter en eigenaar van Walraven onderzoek en advies.
Drs. F.R. van Erkel	De heer Van Erkel werkt bij de Gemeente Amsterdam en is eigenaar van de ChangeLab, een bedrijf gericht op organisatie- en leiderschapsontwikkeling en maatschappelijke innovatie.
Dr. L.J. de Graaf	De heer De Graaf is bestuurs- en organisatiewetenschapper en is per mei 2016 benoemd tot lector Organiseren van Verandering in het Publieke Domein bij Hogeschool Utrecht.
M.M.L. Leijse	Mevrouw Leijse is vanaf september 2016 vierdejaars student Bestuurskunde aan de Hogeschool van Amsterdam.
M. Bekooy	Mevrouw Bekooy is vanaf september 2016 derdejaars student Bestuurskunde aan De Haagse Hogeschool.
L. Zandbergen	Mevrouw Zandbergen is vanaf september 2016 tweedejaars student Bestuurskunde aan Avans Hogeschool.

¹² Voor de audits die door Hobéon worden beoordeeld

Samenstelling auditpanel per instelling

Commissielid (Achternaam)	Rol (voorzitter / lid / student-lid / coördinerend secretaris / secretaris ¹⁴ /	Deskundigheden						Deelname bij ¹³						
		Vakinhoud	Internationaal	Onderwijs en	Werkveld	visitatie- / audit	Studentzaken	Saxion Hogeschool	De Haagse Hogeschool	Hogeschool NCOI	Hogeschool van Amsterdam	Avans Hogeschool	NHL Hogeschool	Hogeschool van Arnhem en Nijmegen
Van der Hoorn	Voorzitter					X		X	X	X	X			
Majoor	Lid	X	X	X	X	X		X		X				
Zwart	Lid	X		X	X	X		X			X			
Groenendijk	Lid	X	X	X	X				X					
Walraven	Lid	X	X	X	X	X			X					
Traag	Lid	X	X	X	X	X			X					
Van Erkel	Lid	X	X		X						X			
Van der Krogt	Voorzitter											X	X	X
De Graaf	Lid	X	X	X	X	X				X	X	X		X
Versteeg	Lid											X		
Neelen	Lid												X	
Waijjer	Lid												X	
Waslander	Lid													X
Zandbergen	Student-lid						X	X					X	
Bekooy	Student-lid						X				X			
Leijse	Student-lid						X		X	X		X		

Op 20 december 2016 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditpanel t.b.v. de beoordeling van de opleiding Bestuurskunde/Overheidsmanagement van de Hogeschool van Amsterdam, onder het nummer 005241.

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van Hobéon. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende tenminste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling - anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het evaluatiebureau -, die een onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.

¹³ Geef met kruisjes aan bij welke instellingen het panellid zal worden ingezet.

¹⁴ N.B.: De secretaris en/of logistiek coördinator is geen lid van het panel.

Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800

F (070) 30 66 870

E info@hobeon.nl

I www.hobeon.nl